

visuaalisen todellisuuden välisiä suhteita.

Burgin on valmis romuttamaan tutkimusasetelmia hallinneen jaottelun kuvallisten ilmaisutapojen erityispiirteistä lähtien. Sen sijaan hän kuvaa vallitsevaa yhtenäisyyttä tiedostamattoman ajattelun alueella, minkä vuoksi olisi tarkemmin huomioitava tiedostamattoman fantasian vaikutus kuvallisiin esityksiin.

Hän edellyttää uudelleen tulkittavaksi erot 'kaunotaitteen' ja 'joukkoviestinnän' välillä, mutta ei paneudu asian käytännöllisiin ongelmiin tai tutkimusasetelmien määrittelyyn.

Täysin Burgin ei hävittäisi kuvantutkimuksen sosiologiaa, sosiaalishistoriaa, poliittista taloustiedettä tai semiotiikkaa, mutta hänen mielestään nämä kaventavat "terveen järjen" kertomusta kuvasta. Pelastukseksi hän tarjoaa psykoanalyttistä semiotiikkaa, joka huomioi subjektiiviset, yksilölliset merkitykset. Taiteen vastaanotossa nämä tulevat Burginin mukaan korostetusti esille. Yllättävästi hän rajaa yksilöllisten merkitysten tuannon vain taiteen havainnointiin.

Esseen loppupäätelmissä Burginin käsitteiden hahmottelu ja esimerkit kulkevat erillään ja jäävät varsin perusteettomina ilmaan. Yritys puhdistaa Freudin teorian "keittiöanalysoinnista" kuvantutkimuksen käyttöön ei oikein vielä vakuuta.

Vapaimmin Burgin irrottelee kirjan viimeisessä esseessä *Taideteorian loppu*, joka pohjautuu keskusteluihin taideopiskelijoiden kanssa Yhdysvalloissa ja Lontoossa. Burginin teksti on omintakeisempaa kuin kahdessa muussa esseessä ja vain yksityiskohdissa hän tunkeutuu muiden kirjoituksiin taiteesta.

Burgin riepottaa taidemaailman nykyisiä ilmiöitä sekä postmodernismi-käsitteen trivialisointia. Konservatiivinen taidekritiikki ryöstää hänen mukaansa terminologiaa samalla kun se antautuu muodin rytmiin. Taidekritiikki ja muotilehtien kirjoitukset lähenevät toisiaan.

Teräviä havaintoja Burgin tekee myös taidekaupasta ja sen yhä kasvavasta mahdista taidemaailmassa. Samoin hän heittelee uskomattomia esimerkkejä taidehistoriasta, jota on alettu kirjoittaa keräilijöiden luovuudesta, eikä taiteilijoiden tai taideteoksien osuudesta taiteen kehitykseen.

Taideteorian loppu -essee on kuitenkin kaikkea muuta kuin taiteen teoretisoinnin piste. Tällaisenaan teoria ei ole edes henkitorissaan, sillä Burginin lennokkaat tekstit ideoi kehittälemään jatkoa yhä enemmän rahan ohjaaman taidemaailman analysoinnille.

Burginin tekstissä on hauskoja kielikuvia, jotka on saatunotkeasti käännettyksi sujuvaksi suomennokseksi. Kir-

joittajan leikki sanojen useilla merkityksillä on pitänyt suomentajat valppaina. Tähän viittaa myös Janne Sepänen jälkisanoinaan: jos Burginin kieli on lukijalle vaikeaa, se on ollut kääntäjälle painajainen.

Burgin edellyttää lukijalla olevan vähintään samat taustatiedot kuin itsellään. Hurmioituneesti kirjoitettuaan hän on usein unohtanut lukijan. Suomennokseen on lisätty tarpeelliset lähdeviitteet mm. *Kuvista sanoin* -esseekokoelmiin, jotka varmasti tulevat otetuksi esille Burginia lukiessa.

Kristiina Kuisma

Urheilujournalismin rajat ja rakenteet

vom STEIN, Artur. Massenmedien und Spitzensport. Europäische Hochschulschriften, Vol. 14. Verlag Peter Lang. Frankfurt am Main 1988. 511 s.

vom Stein kuuluu siihen saksalaiseen urheilujournalismin tutkijakoulukuntaan, joka tekee rajusti ja tarkasti töitä, mutta jonka tutkimusten anti on usein vanhan kerustusta.

Tarkasteltavana olevassa kirjassa vom Stein tutkii urheilujournalismin ja huippu-urheilun suhdetta. Tarkastelukulma sinällään on mielenkiintoinen ja perusteltu, mutta kirjoittaja ei saa puristettua kunnioitettavasta aiheistostaan juuri mitään uutta.

Jopa suomalainen urheilujournalismin tutkimus, joka tunnetusti on kevyttä, tuntee kohdettaan jo sen verran, ettei vom Steinin teos juuri uutta tarjoa. Silti kirjassa on yritystä pohtia mm. urheilujournalismin tulevaisuutta tavalla, joka on palkittavaa.

Kirjoittaja on asettanut teokselleen ainakin neljä kysymystä: 1) mitä välillisiä vaikutteita joukkotiedotuksella on huippu-urheiluun, 2) miten ne toteutuvat, 3) mitä mahdollisia välittömiä vaikutuksia on ja 4) millainen urheilujournalismin todellisuus kokonaisuudessaan on?

Siinä ei ole mitään uutta, että urheilujournalismi on kilpaurheilupainotteista, nationalistista, tähtikulttia tukevaa sekä viihteellistä.

Siinäkään ei ole mitään uutta, että urheilutoimittajan työn ehdot määrittävät kaupallisuuden paineissa sekä

työn yleisten käytäntöjen puristuksessa tavalla, jota heikko koulutus ja urheilusta "pitäminen" ovat omiaan vahvistamaan.

Eikä siinäkään varsinaisesti ole mitään uutta, että urheilujournalismi osaltaan pitää yllä urheilun yhteiskunnallisia liisteriominaisuuksia: identifikaatiota, sosiaalisuutta, integraatiota jne.

Sen sijaan teoksen kiistämättömiä etuja ovat lukuisat esimerkit urheilun kytkeytymisestä politiikkaan ja talouteen.

Tiesitkö esimerkiksi, että Italian MM-jalkapallomestaruus pidensi aikoinaan Spadolinin hallituksen elinikää, kun tyytyväiset kansalaiset unohtivat olla vihaisia huonolle hallitukselle mestaruusjuhliensa krapulasakin. Tai että jalkapallon MM-kisat 1986 järjestänyt Meksiko oli kisojen alla todellisissa taloudellisissa vaikeuksissa (mm. 20-40 prosentin työttömyys).

Nämä esimerkit kertovat ainakin siitä, mistä urheilujournalismi ei kerro mutta mistä se voisi aivan hyvin kertoa.

Varsinaisesti vom Steinin työn empiria on koottu aktiivuurheilijoita haastatteleamalla: tekijä on halunnut tietää, mitä vaikutuksia urheilujournalismin tuotteilla on urheilijoihin ollut? Tältä osin tulokset voidaan tiivistää kahteen asiaan: 1) urheilijat kuluttavat paljon aikaansa urheilujournalismin tuotteiden parissa 2) mutta kulutetun ajan ja urheiluaktiivisuuden välille ei voida löytää mitään pitävää korrelaatiota. Eli urheilijat lukevat, katselevat ja kuuntelevat urheilua, mutta ovat aktiivuurheilijoita siitä huolimatta/ehkä juuri sen vuoksi.

Onneksi vom Stein ei kuitenkaan ole lopettanut teostaan tähän, sillä muutoin häntä voisi vaikkapa syyttää kirjansa lukijan ajan varastamisesta "huonompaankin". Tämän jälkeen vom Stein on nimittäin lähtenyt pohtimaan urheilujournalismin tilaa ja tulevaisuutta laajemmin ja juuri tästä osasta löytyvät teoksen mielenkiintoisimmat arviot.

Vom Stein toteaa perin yksiselitteisesti, että televisio tulee muuttamaan urheilutodellisuutta. Jo nyt on ollut havaittavissa, että mm. kilpailujen alkamisajankohtaa on siirretty television lähetyksiaikoihin sopiviksi (Soulin olympialaiset) tai että lajit ovat kehittäneet sääntöjään sopiakseen paremmin televisioon (tenniksen tie break).

Yhtä yksiselitteisesti vom Stein toteaa myös, että niin urheilu kuin myös urheilujournalismi tulevat kietoutumaan jatkossa yhä enemmän taloudellisiin motiiveihin ja että suurten televisioyhtiöiden journalistiset ratkaisut tapahtuvat jatkossa yhä useammin tältä pohjalta. Tämä tulee korostamaan jatkossa huippu-urheilun merkitystä.

Olen vom Steinin kanssa tässä suhteessa täysin samaa mieltä: on mahdollista, että yksittäisissä välineissä urhei-

lun osuus vähenee, jolloin sekin "vähä", mitä lähetetään keskittyy huippu-urheiluun, mutta kokonaisuutena uudet välineet ja kilpailijat tulevat markkinoille ottaakseen hoitoonsa sen, mitä muut eivät jo hoida, jolloin urheilun osuus julkisuudessa ei vähene. Tämä voi lisätä urheilujournalismin kirjoa, mutta tuonkin kirjon raamit ovat piirretyt seteleihin.

Seppo Pänkäläinen

Tieteen ja journalismin vastuunjakopeli

CURRAN, James & SEATON, Jean. Power without responsibility. The press and broadcasting in Britain. Third edition. Routledge, London & New York 1988. 372 s.

MALETZKE, Gerhard. Kulturverfall durch Fernsehen? Volker Spiess, Berlin 1988. 126 s.

TOSCH, Daniela. Der Rundfunk als "Neues Medium" im Spiegel der Münchner Presse 1918-1926. /tudv-Studien, Reihe Kommunikationswissenschaften, Bd. 2. /tudv-Verlagsgesellschaft, München 1987. 273 s.

SIEBERT, Wilhelm. Selbstvermarktung von Journalisten. Stennegesuche im Kontext von beruflichem Selbstverständnis und journalistischem Alltag – eine empirische Untersuchung. Europäische Hochschulschriften, Reihe XL Kommunikationswissenschaft und Publizistik, Bd. 11. Peter Lang, Frankfurt am Main & Bern & New York & Paris 1987. 294 s.

MARQUARDT, Renate E. & SWOBODA, Wolfgang H. (toim.). Publizistik und Kommunikation als Profession. Hochschulausbildung und Berufsfelder der Publizistik- und Kommunikationswissenschaft. Studienverlag Dr. N. Brockmeyer, Bochum 1988. 284 s.

FLÖHL, Rainer & FRICKE, Jürgen (toim.). Moral und Verantwortung in der Wissenschaftsvermittlung. Die Aufgabe von Wissenschaftler und Journalist. Hase & Kohler Verlag, Mainz 1987. 150 s.

Tähän arvosteluun olen valinnut lähinnä sellaiset teokset, joissa joukkotiedotuksen ja sitä koskevan meta-tietämisen – ammatillisten kulttuuripääomien varjelu ja uusintamisen – sekä ammattien välisen kommunikaati-